

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

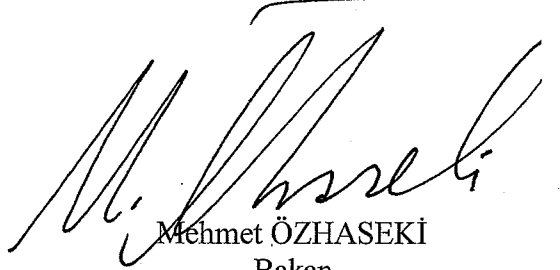
Sayı :30824082-610 —8611 610
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

25 Ocak 2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Mehmet ÖZHASEKİ
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN EVRİM RIZVANOĞLU'NUN
TBMM 7/5692 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLAR**

SORULAR

Hava kirliliği, dünya genelinde ciddi sağlık sorunlarına, çevresel tahribatlara ve iklim değişikliğine ivme kazandıran bir sorundur. Dünya Sağlık Örgütü'ne göre her yıl yaklaşık 7 milyon insan hava kirliliğine bağlı nedenlerle hayatını kaybetmektedir. Temiz Hava Hakkı Platformu tarafından yayımlanan "Kara Rapor 2022"ye göre Türkiye genelinde 2021 yılında hava kirliliği sebebiyle en az 42 bin 67 kişi yaşamını yitirmiştir. Bu nedenle, hava kirliliğinin önlenmesi ve hava kalitesinin korunması, insan sağlığı, çevre ve iklim açısından hayati bir öneme sahiptir. Hava kirliliği ile mücadele, endüstriyel üretim yapan tesislerdeki bacaların filtrelerinin sıkı denetimi, temiz enerji kaynaklarının teşvik edilmesi, toplu taşımanın özendirilmesi, yeşil alanların korunması ve kamu bilincinin artırılması gibi bir dizi stratejiyi gerektirmektedir. Ayrıca, hava kalitesinin izlenmesi ve raporlanması da önemlidir. Hava kalitesi izleme ağındaki istasyonların sayısı ve bu istasyonlardan elde edilen veriler, halkı bilgilendirmek, politika yapıcılarına rehberlik etmek ve hava kalitesini izlemek için kritik bir rol oynamaktadır. Özellikle kış aylarında yoğun olarak karşılaştığımız hava kirliliğinin önlenmesi ve hava kalitesinin korunması, daha temiz ve daha sürdürülebilir bir gelecek için atılması gereken önemli bir adımdır. Ancak bunun sağlanabilmesi için vatandaşların hava kalitesi verilerine şeffaf bir şekilde erişmesi gerekmektedir. Ülkemizde birçok konuda olduğu gibi bu konuda da şeffaf bir süreç yönetilmemektedir.

Bu bağlamda;

- 1- Ülkemizde kaç adet hava kalitesi izleme istasyonu bulunmaktadır? 2024 yılı itibariyle Bakanlığınızın toplam kaç hava kalitesi izleme istasyonu konumlandırma hedefi bulunmaktadır?
- 2- Bu istasyonlar hangi bölgelerde konumlanmıştır ve bu bölgelerde hangi parametreler izlenmektedir? İstasyonlardan elde edilen veriler, hava kalitesinin izlenmesi ve değerlendirilmesi için mevzuatta tanımlanan minimum veri alımını sağlamakta mıdır?
- 3- Bünyelerinde büyük yakma tesisleri olan termik santraller ve fabrikaların tamamının etki alanlarında hava kalitesi izleme istasyonu bulunmakta mıdır? Varsa hangi tesislerdir? Bu tesislere yakın yaşayan vatandaşlarımızın bulundukları bölgenin hava kalitesi verisine anlık olarak erişebilmeleri mümkün müdür?
- 4- İstasyonlardan elde edilen verilerin kamuoyu ile paylaşılmadan önce kalitesi kontrol edilmekte ve doğrulaması yapılmakta mıdır? Veri kalitesi kontrolü ve doğrulaması hangi kurumun sorumluluğundadır? Doğrulanmış veriler kamuoyu ile paylaşılmakta mıdır ve bu bilgilere nasıl erişim sağlanmaktadır?

- 5- Hava kalitesi izleme ağına yönelik gelecekteki geliştirme ve genişletme planları nelerdir? Hava kirliliği etkisinde olan kentlerimizin yeni nesil hava kalitesi ölçüm sensörleri ile donatılmasına dair bir çalışma bulunmakta mıdır?
- 6- Hava kalitesi bilgisinin vatandaş erişimine internet ve LED ekranlar aracılığı ile sunulduğu ilçelerin toplam ilçeler içindeki payı kaçtır?
- 7- Türkiye'nin hava kalitesi limit değerleri ile Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'nün bu konuda referans kabul ettiği sınır değerler karşılaştırıldığında ortaya çıkan sonuçlar nedir?
- 8- Bakanlığınız tarafından hava kirliliğinin önlenmesi ve hava kalitesinin korunması konusunda sivil toplumun ve vatandaşların süreçlere katılımına yönelik hangi adımlar atılmaktadır?

CEVAPLAR

Ülkemizde, hava kalitesi izleme ile alakalı iş ve işlemler, ilgili Avrupa Birliği (AB) direktiflerinin uyumlaştırılması sonucu 06.06.2008 tarihinde yürürlüğe giren Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği kapsamında yürütülmektedir. İstasyonlarda ilgili yönetmelik ve parametrelere ait EN standartlarının gereklilikleri eksiksiz yerine getirilmektedir.

Avrupa Birliği (AB) Mevzuatı'na uyum süreci kapsamında Türkiye genelindeki hava kalitesini arttırmaya yönelik Bakanlığımızın çalışmaları devam etmekte ve 2008 yılından itibaren hava kalitesi sınır değerleri kademeli olarak azaltılmaktadır. Tüm parametreler için (NO₂-01 Ocak 2024 tarihinde) Avrupa Birliği (AB) sınır değerlerine tam uyum sağlanmıştır.

Bakanlığımız, Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı ile halkın çevresel veriye erişim hakkını gözetmekte ve karar vericiler ile yetkili otoritelere en doğru, güvenilir ve temsiliyeti yüksek hava kalitesi verisini sağlama amacıyla çalışmalarını sürdürmekte olup, bu görev bilinciyle Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı'nı hem işletimi ve yönetiminde iyileştirmeler yaparak hem de ağın ihtiyaca uygun olarak genişlemesini sağlayarak sürekli geliştirmektedir.

Ülkemiz 81 ili'nde bulunan Hava Kalitesi İzleme İstasyonları'nda partikül madde PM₁₀, partikül madde PM_{2.5}, kükürt dioksit, azot oksitler (NO_x-NO₂-NO), ozon ve karbon monoksit ile meteorolojik parametreler anlık olarak izlenirken, seçilen istasyonlarda ise ağır metal, benzen ile polisiklik aromatik hidrokarbonlar (PAH) parametresine ait örneklemeler yapılmaktadır.

İstasyonlarımızda, enerji kesintileri, deprem, iklim koşulları vb. ekstrem hususlar dışında mevzuatımızda tanımlanan minimum veri alım oranlarının karşılandığı görülmektedir.

Veriler istasyondan merkeze gönderilirken ön validasyon işlemine tabi tutulmaktadır. Ardından, konunun uzmanı personelimizce günlük validasyon, haftalık validasyon, aylık validasyon ve yıllık validasyon işlemleri yapılmaktadır.

Bakanlığımız Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağına bağlı bulunan 81 ilde toplam 366 adet Hava Kalitesi İzleme İstasyonu'nun verileri anlık olarak Bakanlığımız www.havaizleme.gov.tr web adresi ile Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı Mobil Uygulaması üzerinden ücretsiz olarak tüm vatandaşların kullanımına açıktır.

Bakanlığımızın 06.06.2008 tarih ve 26898 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği’nin tam ve etkin şekilde uygulanmasını teminen; Ulusal Hava Kalitesi Ölçüm Ağı ve beraberinde Temiz Hava Merkezleri kurulmuştur. Bakanlığımızca yönetilen Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağına bağlı ölçüm istasyonlarının, ölçüm sonuçları çevrimiçi şekilde web sitesi aracılığıyla paylaşmakta ve illerin ölçüm sonuçlarına göre aylık bültenler yayımlanmaktadır.

Diğer yandan Cumhurbaşkanlığı tarafından duyurulan Net Sıfır Emisyon Stratejisi doğrultusunda; ilgili kuruluşlarla işbirliği dâhilinde çalışmalarımız yürütülmektedir. Bilgi teknolojileri ve coğrafi bilgi sistemlerini doğrudan kullanan HEY Portalı ve NEFES yazılımı ile illerimizde hava kalitesi seviyelerinin korunmasına esas karar destek süreçleri için veri üretilmekte ve illerimizde hava kalitesinin korunması önlemlerinin yaygınlaştırılması için gerekli tavsiyeler yerel yönetimlere aktarılmaktadır.

Hava kirliliğinin önlenmesi ve hava kalitesinin korunması amacıyla ülke çapında 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanun’a istinaden çıkarılan mevzuatlar kapsamında Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatında görevli denetim personelleri tarafından ani, birleşik ve şikâyet üzerine denetimler yapılmaktadır. Çevre Kanunu’na aykırı faaliyet gösteren ve hava kirliliğine sebebiyet veren işletmelere 2872 sayılı Çevre Kanunu’nun ilgili maddelerince idari yaptırım uygulanmakta ayrıca çevre kirliliğine sebebiyet verenler hakkında Cumhuriyet Savcılıkları’na suç duyurusunda bulunmaktadır. Vatandaşlarımız, Bakanlığımız ve İl Müdürlükleri’ne hava kirliliği ile ilgili şikâyet ve ihbarları CİMER, ALO 181 hattına başvurarak ya da dilekçe ile yapabilmektedirler.

Bakanlığımız tarafından ülke çapında hava kirliliğinin önlenmesi amacıyla son üç yılda toplam 24.932 adet denetim gerçekleştirilmiş olup, denetimler sonucunda 1.367 adet tesise idari yaptırım uygulanmıştır. 221 adet tesisin ise faaliyeti durdurulmuştur.